

Euskadiko komunitate islamikoekin lankidetzan aritzeko ADOS Aholku Batzordearen 2023-2026 Jarduera-Programa

2023ko urtarrila

Aurkibidea

Sarrera.

Lehen atala. 2018-2022ko memoria

1. Jarraitutako ibilbidea eta mugarri nagusiak.

- 1.1. 2018ko apiriletik 2019ko abendura: I. Lan Agenda.
- 1.2. 2020ko urtarriletik abendura: II. Lan Agenda.
- 1.3. 2021ko urtarriletik abendura: III. Lan Agenda.
- 1.4. 2022ko urtarriletik abendura: IV. Lan Agenda.

2. Garatutako ekimen nagusien deskribapena.

- 2.1. ADOS Aholku Batzordearen aurkezpen publikoa euskal komunitate islamikoei.
- 2.2. Komunitate islamikoen egungo errealitateari eta bizikidetzeta-aukerei buruzko ikerketa kualitatiboa.
- 2.3. Erradikalizazio biolentoaren prebentzioari buruzko Nazioarteko Mintegia.
- 2.4. Uztartu esperientzia pilotua, Erradikalizazio Biolentoa Prebenitzeko Gizarte- eta Hezkuntza-Programa.
- 2.5. Esperientzia pilotua Euskadiko hiru meskitetan.
- 2.6. ADOS Batzordearen bi bilera euskal meskiten Imamekin.
- 2.7. Bizikidetzaren aldeko Manifestua.
- 2.8. ADOS Aholku Batzordearen *subhome*-a webgunean.
- 2.9. Gizalegez hezkuntza-akordioa.
- 2.10. Erritu musulman bidezko ehorzketak.
- 2.11. Zerbitzuak pandemian.
- 2.12. Euskadiko erlijioen mapa sozio-erlijiosoa.
- 2.13. Euskadiko Imamen Kontseilua.
- 2.14. Euskadiko Imamei zuzendutako prestakuntza-programa.
- 2.15. "Komunitate musulmana Euskadin" dokumentala.
- 2.16. Euskadiko gazteen aniztasunari eta bizikidetzari buruzko proiektu pilotua.
- 2.17. Komunitate islamikoen aldarrikapenak eta kezkak bideratzea.
- 2.18. Eusko Jaurlaritzaren beste jarduera batzuk, lehenengo Jarduera Programan aurreikusitakoak edo ondoren txertatutakoak, osagarri gisa.

3. Balantzearen ondorio gisa.

Bigarren atala. Lan-plangintza

4. Lan-plangintzaren oinarriak.

- 4.1. Mantentzen diren Eusko Jaurlaritzaren abiapuntuak.
- 4.2. Gako estrategikoa: aniztasunaren zentzua.
- 4.3. ADOS Batzordearen eta Lan-plangintzaren irizpide gidariak.
- 4.4. ADOS Batzordearen zeharkako lehentasunak.
- 4.5. Lan-plangintzaren helburuak eta jardunen ardatzak.

5. Lan-plangintza.

- 5.1. Lehenengo jardunaren ardatza: *Lankidetzeta gehiago.*
- 5.2. Bigarren jardunaren ardatza: *Sozializazio gehiago.*
- 5.3. Hirugarren jardunaren ardatza: *Komunikazio gehiago.*
- 5.4. Zehar-lerroak: *Metodologia, antolaketa eta funtzionamendua.*

Sarrera

I. Lehenengo Jarduera Programa

Komunitate islamiarra da Euskadin presentzia handiena duen kolektibo migratzaileetako bat. Kulturen arteko bizikidetzaren eta gizarte-kohesioa euskal gizartearen gaur egunerako eta etorkizunerako garrantzi handiko trantsizio-prozesu soziala dira. Horregatik, hain zuzen ere, arreta berezia eskaintzen ari zaie euskal erakundeetan.

Dokumentu hau Euskadiko komunitate islamikoekin lankidetzan aritzeko ADOS Aholku Batzordearen bigarren Jarduera Programa da. Lehenengoari “Eusko Jaurlaritzaren Jarduera Programa bizikidetzaren sustatzeko euskal komunitate islamikoekin lankidetzan” deitu zitzaion. Programa horren indarraldia 2018ko apiriletik 2022a amaitu arte luzatu da.

2018an, 2017-2020 aldirako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Plana zegoen indarrean, eta 2017ko urriaren 10ean onartu zen, Gobernu Kontseiluaren erabakiz. Plan horren bigarren zatian, bizikidetzaren erronka berriei lotutako *giza eskubideen agenda sortu berriari* heldu zitzaion.

Esparru horretan hainbat gai jorratu ziren, hala nola aniztasunaren kudeaketa positiboa, erlijioen arteko bizikidetzaren, arrazismoari, xenofobiari, islamofobiari, gerrari edo nazioarteko terrorismoari emandako erantzunak.

“Akordiorako tresnak” izeneko atal batek erreferentziazko hainbat testu eskaini zituen: 2.5 puntua, *“Bizikidetzaren eta giza eskubideen erronka berrien aurrean akordioa lortzeko abiapuntuak”*; 2.5.1 puntua, *“Erlijioen eta kulturen arteko bizikidetzaren aurrean, aniztasunaren balioak”*; 2.5.3 puntua, *“Nazioarteko terrorismoaren aurrean, demokraziaren balioak”*; eta, azkenik, 2.5.4 puntua, *“Gorrito-delituen aurrean, hezkuntzaren balioak”*.

Euskal gizartearen eta mundu globalean XXI. mendearen lehen zati hau planteatzen ari zen kulturen eta erlijioen arteko bizikidetzaren erronkei modu eraikitzaile eta inklusiboan erantzuteko Eusko Jaurlaritzak oinarri izan zituen testu horiek. Oinarriaren zeharkako sintesi gisa, balio dezala honako printzipio honek, 2.5.3 puntutik aterata:

“Integrazio-printzipioa. Gizarte- eta hezkuntza-konpromisoa da. Horren helburua kohesio eta gizarteratze politikak, giza eskubideetan oinarritutako hezkuntza eta erlijioen arteko eta kulturen arteko bizikidetzaren sustatzen jarraitzea da, bai tokiko erakundeetatik, bai nazioarteko erakundeetatik”.

Premisa horiekin, eta Lehendakariak berriaz aginduta, Giza Eskubide, Bizikidetzaren eta Lankidetzaren Idazkaritza Nagusiak sail arteko Lantalde bat koordinatu zuen 2017ko ekainaz geroztik. Lantalde horren helburua izan zen esparru-dokumentu bat egitea, Eusko Jaurlaritzak eremu horretan dituen politikak zentzu-unitate berean integratzeko.

Dokumentu hura 2017ko azaroaren 20an aurkeztu zen. Une horretatik aurrera, lau hilabeteko epea ireki zen proposamenak jasotzeko. Epe hori amaitu eta ekarpenak egin ondoren, 2018ko apirilaren 10ean, Gobernu Kontseiluak “Eusko Jaurlaritzaren Jarduera Programa bizikidetzaren sustatzeko euskal komunitate islamikoekin lankidetzan” onartu zuen.

Definizio estrategikoari dagokionez, Jarduera Programa honek zehazten du bere funtsezko gakoak bizikidetzaren integratu eta integratzaileak sustatzea dela, kulturarteko aniztasunaren zentzua garatuz: *“Euskadiko komunitate islamikoak –dio hitzez hitz Programaren testuak– euskal gizartearen parte dira (...). Elkarrekin eta bakean bizi nahi dugu, elkarrekin aske izan. Gizarte bera gara. Horixe da funtsezko abiapuntua; Jarduera Programa hau eta haren estrategia eraikitzeko erabiltzen den paradigma”.*

II. ADOS Batzordea

Jarduera Programa horren aurreikuspen nagusien artean, Komunitate Islamikoekin Lankidetzan aritzeko Aholku Batzorde bat sortzea zegoen, eta batzorde horri balio handia eman zion. Eratu aurretik, Eusko Jaurlaritzak bilerak eta harremanak izan zituen Euskadiko komunitate islamikoetako erreferenteekin, batzorde hori prestatzeko.

Horrela, 2018ko apirilaren 14an eratu zen, Iñigo Urkullu Renteria Lehendakariaren aurrean, Euskadiko Komunitate Islamikoekin Lankidetzan aritzeko ADOS Aholku Batzordea. ADOS Batzordeak sailen arteko, erakundeen arteko eta gizartearen arteko lankidetzarako gune bat izan zen, bizikidetzara bere alderdi anitzetatik eraikitzeko.

Sortu ondoren, ADOS Batzordea erregularitasunez bildu da. Lau urte hauetan, 21 bilkura egin ditu guztira. Lehenengo Jarduera Programaren Lan-plangintzak gidatu du bere ibilbide-orria. Hori oinarri hartuta, errealitatearen beraren gai-zerrendak, behar berrien eta eragiten diguten arazo globalen agerpenak ADOS Batzordearen praktika moldatu eta zehaztu dute.

Planak egokitzeko, urteko Lan-agendetako tresnak erabili dira, aldeztu aurretik Batzordean bertan adostutakoak. 2018tik, lau agenda onartu dira aurreko ekitaldian egindakoaren memoria bat eta hurrengo urterako proiektatzen ziren lan-helburuen proiektazioa aurkeztu dutenak.

Intentsitate pandemikoko bi urteek, jakina, eragina izan zuten, beste edozein jarduera-eremutan bezala, elkarriketarako eta lanerako espazio horren funtzionamendu normalean. Hala ere, ADOS Batzordeak 2020an eta 2021ean egin zituen bileren erritmoari eutsi zion (bideokonferentziaz izan bazen ere), eta planteatu ziren zenbait arazori irtenbideak eskaini zizkien, hala nola, erritu musulmanaren bidez ehorzketak egiteko espazio bat sortzea. Halaber, COVID-19ari aurre egiteko une bakoitzean hartzen ziren prebentzio-neurriei buruzko informazio-zirkularrak arabieraz zabaltzea ere eskaini zuen.

ADOS Batzordeak 2022ko urtarrilaren 29ko bileran eguneratu eta onartu zuen barne-funtzionamenduari buruzko dokumentua. 19 ataletan egituraturako testu honek ADOS Batzordearen helburuak, funtzioak eta osaera-jarraibideak eta lan-metodoa biltzen dituen esparru orokor bat eskaintzen du.

1. atalean, “Izena eta izaera” izenekoan, berretsi egiten da “(...) ADOS Aholku Batzordea kide anitzeko organo bat dela, Eusko Jaurlaritzaren eta euskal erakundeen politika publikoetarako partaidetza-, lankidetzatza- eta aholkularitza-organoa, Euskadiko Komunitate Islamikoekiko harremanetan eta kulturen eta erlijioen arteko kohesio eta integrazioaren arloan (...)”.

2. atalak, “Misioa, erronka eta helburuak” izenekoak, honako helburu hauek ezartzen ditu:

·Eusko Jaurlaritzari aholku ematea eta euskal komunitate islamikoarekin batera bizikidetzara sustatzeko Eusko Jaurlaritzaren Jarduera Programa garatzen laguntzea;

·Eusko Jaurlaritzari aholku ematea eta euskal gizartean sustraitutako islama sustatzeko lankidetzan aritzea, irekia, tolerantzia eta erlijio-aitzakiako terrorismoa legitimatzearen aurkakoa;

·Eusko Jaurlaritzari aholku ematea eta lankidetzan aritzea Euskadiko komunitate islamikoekin beharrei eta kezkei erantzuteko, euskal gizartean hobeto integra daitezen;

·eta joan-etorriko komunikazio arina bideratzen laguntzea, bai Eusko Jaurlaritzaren eta Euskadiko komunitate islamikoekin artean, bai komunitate horien eta euskal erakundeekin artean.

4. atalak, “Osaera” izenekoak zehazten du ADOS Batzordea 16 kidek eta presidente batek osatuko dutela. Bokalen osaera paritarioa izango da, eta Euskadiko komunitate islamikoetako kideak zein administrazio publikoetako ordezkariak izango dira partaide.

III. Jarduera Programa berria

2022ko azaroaren 25ean, ADOS Batzordeak bere lau urteko bigarren Lan-plangintzari buruzko eztabaida hasi zuen. ADOS Aholku Batzordearen 2023-2026 Jarduera Programa da, Euskadiko komunitate islamikoekin lankidetzan aritzeko. 2023ko urtarrilaren 28ko bileran, Batzordeak onspena eman zion programa horri.

Azkenik, dokumentua Gobernu Kontseiluari aurkeztuko zaio, 2023ko apirilean. Bi helburu ditu: alde batetik, bizikidetzaren eraikitzaileko kulturarteko eta erlijioen arteko proiektu bat eraikitzen duten oinarriak bateratzea; eta, bestetik, horretan lagunduko duten ekimen-proposamen bat partekatzea.

“Eusko Jaurlaritzaren Jarduera Programa bizikidetzaren sustatzeko Euskadiko komunitate islamikoekin lankidetzan (2018-2022)” erlijio-aitzakiako nazioarteko terrorismoaren atentatuek eta gero eta mehatxu handiagoak markatu zuten. Faktore horrek garrantzi handia izan zuen edukian. Errealitatea aldatu egin da, eta bigarren programa hori bizikidetzaren printzipioak, ardatzak eta helburuak zeharkatzen du nagusiki.

Hiru dira proposamen honen oinarri nagusiak: (1) giza eskubideen, berdintasunaren eta gizarte-kohesioaren aldeko konpromiso komuna; (2) komunitate islamikoen errealitatea Euskadin sustraitzeko eta kokatzeko apustu bateratua; eta (3) bizikidetzaren integratu eta integratzaile bat elkarrekotasunaren eta erantzunkidetasunaren irizpide gidariak gidatu behar duen uste sendo partekatua.

Dokumentua bi zatitan egituratzen da. Lehenengoak 2018 eta 2022 urteen artean egindako jardunaren balantzea egiten du. Esperientzia horretan oinarrituta, dokumentuaren bigarren zatia oinarriak eta 2023-2026 Lan-plangintza aurkezten ditu ADOS Batzorderako. Lehen aldiaren ibilbidetik, hiru jarduera-ardatz nagusi nabarmendu eta proiektatu behar dira, laneko ekimenak eta helburuak kokatzeko: (1) *lankidetzaren gehiago*; (2) *sozializazio gehiago*; (3) eta *komunikazio gehiago*.

Jarduera Programa hau garrantzi handiko zeregina da. Sailen arteko eta erakundeen arteko lankidetzaren eskatzen du, eta erakundeen eta haien aurreikuspenek eta edukiek eragindako gizarte zibilaren arteko lankidetzaren. Orainaldiko eta etorkizuneko bizikidetzaren inbertitzeko apustua da. Integrazioan eta aniztasunean inbertitzea, edozein diskriminazio, bereizketa edo desberdintasun saihesteko eta prebenitzeko.

Jarduera Programa hau bizikidetzaren eta giza eskubideen kulturaren alde lan egiteko modu bat ere bada, terrorismoaren, indarkeriaren edo erradikalizazioaren aurrean, edozein forma edo adierazpidetan. Bizikidetzaren eta giza eskubideen kultura arrazakeriaren, xenofobiaren edo islamofobiaren aurrean.

Lehenengo atala
2018-2022 memoria

1. Jarraitutako ibilbidea eta mugarri nagusiak

1.1. 2018ko apiriletik 2019ko abendura: I. Lan Agenda

Eusko Jaurlaritzaren Jarduera Programa bizikidetzaz sustatzeko Euskadiko komunitate islamikoekin lankidetzan 2018ko apirilaren 10ean onartu zen, eta, horrekin batera, ADOS Batzordearen I. Lan Agenda ere bai. Agenda horrek 2019ko amaierara arte proiektatzen zuen bere ibilbide-orrria. Jardueraren lehen urte eta erdi hori ADOS Batzordearen funtzionamendua eta helburuak sortzeko, abian jartzeko eta sendotzeko fase gisa eratu zen.

Lehenaldi horretan, nabarmentzekoa da 2018ko ekainetik 2019ko urtarrilera bitartean egin zen ikerketa kualitatiboa, komunitate islamikoek euskal gizartean duten egungo errealitateari eta bizikidetzaz aukerei buruzkoa, bai eta Euskadiko herritar musulmanen kezkei eta aldarrikapenei buruzkoa ere.

Lehenaldi honetako beste mugarrietako bat ADOS Aholku Batzordearen barruan lantalde bat sortzea izan zen. Lantalde horren helburua euskal gizartean sustraitutako islamaz sustatzeko proposamenak prestatzea izan zen. Lan horri amaiera emateko, esperientzia pilotu bat jarri zen abian hiru lurralde historikoetako Euskadiko hiru meskitetan, eta bost eremutako neurriak probatu ziren: hizkuntza, autonomia, generoa, gazteria eta gizarte-diskurtsoa.

2019ko ekainaren 6an, Erradikalizazio biolentoaren prebentzioari buruzko Nazioarteko Mintegia egin zen. Bertan, hiru esperientzia aurkeztu ziren, Erresuma Batuko Erradikalizazioa Aztertze Nazioarteko Zentroa, Kanadako Erradikalizazio Bortitza Prebenitzeko Zentroa eta Erradikalizazio Bortitza Prebenitzeko Uztartu gizarte- eta hezkuntza-programa, Eusko Jaurlaritzak eta ADOS batzordeak sustatutakoa.

1.2. 2020ko urtarriletik abendura: II. Lan Agenda

2019ko amaieran, egindakoaren balantzea egin zen, eta ADOS Batzordearen II. Lan Agenda 2020 amaitu arte. Hala ere, bigarren agenda hartako aurreikuspenak asko nahastu ziren pandemiaren eragin zuzenagatik. Gainera, 2020ko lehen hilabeteetan Eusko Legebiltzarrerako apirilaren 5eko hauteskundeak deitu eta bertan behera utzi ziren, azkenean uztailaren 12an egin zirenak. Eusko Jaurlaritza berria irailaren 4an eratu zen.

Martxotik aurrera, 2020 Covid inpaktuak itzalitako urtea izan zen. ADOS Batzordeak kideen arteko komunikazioa telematikoki mantentzeko oinarritzko jarduerak bat garatu ahal izan zuen. Halaber, itzulpen-, dibulgazio- eta informazio-zerbitzu bat eskaini zien mesкитеi eta Euskadiko komunitate islamikoek, pandemiaren ondorioz une bakoitzean ezartzen joan ziren prebentzio- eta osasun-neurri publikoek buruz.

Pandemiaren ondorioek agerian utzi zuten, halaber, Euskadin beharrezkoa zela, euskal hilerri batzuetan behintzat, erritu musulmanaren pean ehorzketak egin ahal izateko guneak izatea. Lan ardatz hori lehentasunezkoa izan zen 2020an. ADOS Batzordearen kudeaketari esker, Arrigorriagako Udalarekin premiazko lehen akordioa lortu zen, orduetik hilerrian eskuragarri dagoen eta musulmanen errituari jarraiki hainbat hilobi hartu dituen espazio bat egokitzeko.

Hezkuntzaren arloan, 2018an eta 2019an egindako kudeaketa eta bilerekin esker, 2019-2020 ikas-turrietatik aurrera menu berri bat eskaini zen, komunitate islamikoek planteatutako beharretara egokitua, arraina zuen menu obolaktobegetariano baten bidez.

1.3. 2021ko urtarriletik abendura: III. Lan Agenda

2021. urtea ere ez zen pandemiaren eraginetatik kanpo geratu. Hala ere, 2021eko urtarrilean, ADOS Batzordeak III. Lan Agenda prestatu zuen. Komunikazioa eta jarduerak bilera telematikoen bidez mantentzen jarraitu zen, baita, kasuren batean, aurrez aurreko topaketen bidez ere.

Erritu musulman bidezko ehorzketak posible egiten zituzten euskal hilerrietan guneak egokitze-ko 2020an irekitako lan-ildoak aurrera jarraitu zuen. 2021ean hiru bilera egin ziren Gipuzkoako Foru Aldundiarekin eta lurralde horretako udalekin, konponbideak gaitzeko. Kudeaketa horiek, besteak beste, lagundu zuten Gasteizko Udalak hilerriari atxikitako lursail bat mugatzea erabaki zezan, erabilera bererako.

2021ean, ADOS Batzardearen jarduera garatzean kontuan hartu beharreko beste faktore nabarmen bat hura berrosatzea izan zen. Legegintzaldi berriaren hasieran, 2020ko irailean, egin zen sailen berrantolaketak aldaketak ekarri zituen ADOS Batzardearen ordezkari-tza instituzionalaren osieran, eta 2021ean gauzatu ziren.

Aldaketa horiek Batzardeak 2021eko azaroaren 20an egindako bileran egin ziren. Bilera horretan, “ADOS Batzardearen funtzionamendurako barne-dokumentua” aztertu zen, eta, azkenean, 2022ko urtarrilaren 29an onartu zen. Dokumentu hori 19 ataletan egituratuta dago, eta haren osaera eta funtzionamenduaren helburuak, eginkizunak eta jarraibideak biltzen dituen esparru orokorra eguneratzen du.

Dokumentuaren 3. atalak, “Atxikipena” izenekoak, adierazten du ADOS Aholku Batzardea Lehendakari-tzari atxikita dagoela. Zehazki, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren jarduera-eremuan. Idazkaritza horrek bere gain hartzen du politika publikoak koordinatzeko eta trantsizio sozial berriei erantzuteko aliantza instituzionalak eta sozialak dinamizatze-ko eginkizuna, sailen eta/edo erakundeen arteko ikuspegitik.

1.4. 2022ko urtarriletik abendura: IV. Lan Agenda

2022ko lehen hilabeteak ere COVID-19aren mugek baldintzatu zituzten. Arrazoi horregatik, IV. Lan Agendak diseinu programatiko mugatuagoa eta zentratuagoa planteatu zuen, lehentasuneko hiru jarduera-eremuetarako lehentasuneko ekimen baten inguruan: *lankidetzak*, *sozializazioa* eta *komunikazioa*.

Euskal hilerrietan erritu musulman bidez ehorzkeko guneak bilatzeko lanean jarraitu da. 2022aren amaieran, Gipuzkoako lau udal ari dira beren hilerriak prestatzen: Donostia, Tolosa, Ordizia eta Elgoibar. Beste udal talde bat beren hilerriek eskaintzen dituzten aukera teknikoak aztertzen ari da.

2022an, Imamen Kontseilua sortu zen, Euskadiko komunitate islamikoen errealitatea sustraitzen laguntzeko. Ildo beretik, prestakuntza-programa pilotu bat garatu da Imamentzat, haien ezagutza hobetzeko eta Euskadiko errealitate soziopolitiko eta kulturalera hurbiltzeko.

Bestalde, ETBko “Aquí y Ahora” saioaren barruan, “Komunitate musulmana Euskadin” dokumentala prestatu eta emititu da, integratze-ko eta bizikidetzako jardunbide egokien isla diren testigantzekin.

Azkenik, ADOS Aholku Batzardeak, Euskadiko Gazteriaren Kontseiluaren laguntzarekin, kultura- eta erlijio-tradizio anitza duten gazteen arteko bizikidetzari eta balioei buruzko bost eguneko esperientzia pilotua eraman du aurrera.

Lau urte hauetako azken mugarrira 2023-2026 aldirako Jarduera Programa hau lantzeko prozesuari ekitea izan da.

2. Garatutako ekimen nagusien deskribapena

2.1. ADOS Aholku Batzordearen aurkezpen publikoa euskal komunitate islamikoei

Eusko Jaurlaritzaren Jarduera Programa bizikidetzaren sustatzeko Euskadiko komunitate islamikoekin lankidetzan onartu, eta ADOS Aholku Batzordea eratu ondoren, informazio-bilerak egin ziren komunitate islamikoekin hiru lurralde historikoetako ekitaldi publikoetan: 2018ko ekainaren 23an, Gasteizen; urriaren 6an, Bilbon; eta abenduaren 15ean, Donostian.

ADOS Aholku Batzordearen proiektua eta haren Lan-plangintza euskal komunitate islamikoetako erreferentziazko ahalik eta pertsona gehienei ezagutaraztea eta partekatzea izan zen helburua.

2.2. Komunitate islamikoen egungo errealitateari eta bizikidetzaren buruzko ikerketa kualitatiboa

ADOS Batzordeak partaidetza- eta ikerketa-prozesu kualitatibo bat bultzatu zuen 2018ko ekainetik 2019ko urtarrilera, komunitate islamikoek euskal gizartean duten egungo errealitateari eta bizikidetzaren itzaropenei buruz eta Euskadiko herritar musulmanen kezkei eta aldarrikapenei buruz.

Ikerketaren emaitzak World-Tea batean aurkeztu ziren 2019ko urtarrilaren 26an, Bilbon egindako ekitaldi publiko batean, eta euskal komunitate islamikoetako kide askok parte hartu zuten.

Ondorio nagusien laburpenak hiru jardueraren ardatz nagusi identifikatu zituen: *lankidetzaren gehiago, sozializazio gehiago eta komunikazio gehiago*. Une horretatik aurrera, ADOS Batzordearen urteko lan-agendek egitura hori hartu zuten, bai ekimenen proiektzioa antolatzeke, bai urteko balantze-memoriak egiteke.

2.3. Erradikalizazio biolentoaren prebentzioari buruzko Nazioarteko Mintegia

2019ko ekainaren 5ean, Erradikalizazio biolentoaren prebentzioari buruzko Nazioarteko Mintegia egin zen Donostiako Kursaallean. Bere helburu nagusietako bat nazioarteko erakunde ospetsuen erradikalizazio biolentoa prebenitzeko esperientziak zuzenean ezagutzea izan zen, eta fenomeno horri buruzko ezagutzak trukatzeko eta partekatzea.

Mintegi honetan Erresuma Batuko Erradikalizazio Aztertze Nazioarteko Zentroaren eta Kanadako Erradikalizazio Biolentoa Prebenitzeko Zentroaren esperientzia zehatzak aurkeztu ziren. Esparru horretan, Erradikalizazio Biolentoa Prebenitzeko Uztartu gizarte- eta hezkuntza-programa ezagutarazi zen, Eusko Jaurlaritzak eta ADOS Batzordeak sustatua.

Gonbidatuak giza eskubideen eta bizikidetzarako hezkuntzaren alde lan egiten duten elkarteetako kideak, unibertsitateko irakasleak, erlijio-konfesioetako ordezkariak, hezkuntzako profesionalak, kirol-klubetako ordezkariak, gizarte-lanaren, gizarte-hezkuntzaren edo espetxe-inguruneke esku-hartzearen esparruan lan egiten duten pertsonak, eta politika- eta erakunde-erlako ordezkari guztiak izan ziren.

2.4. Uztartu esperientzia pilotua, erradikalizazio biolentoaren prebentzioari buruzko gizarte- eta hezkuntza-programa

2020aren hasieran, Eusko Jaurlaritzak abian jarri zuen, esperientzia pilotu gisa, Uztartu, erradikalizazio biolentoaren prebentzioari buruzko gizarte- eta hezkuntza-programa. Pilotajearen abiapuntua esperientzia hori zazpi eremu desberdinekin lotutako 27 gazte-talderekin garatzea izan zen.

Hala ere, esperientzia pilotuaren planteamendu operatiboa pandemiak baldintzatu eta mugatu zuen, eta aurreikusitako 27 taldeetatik 14 egin ahal izan ziren. 14 talde horietan parte hartu zutenek egindako ebaluazioaren arabera, baloratutako parametro guztietan batez beste bikain altua eman zioten.

2022aren hasieran, Uztartu programaren pilotajearen garapenaren ondorioak atera ziren. 2023an, esperientzia pilotuaren fase berri bat bultzatzea aurreikusten da, lehen pilotajearen jasotako iradokizunak gehituz, bai materialean, bai prozesuaren garapenean.

2.5. Esperientzia pilotua Euskadiko hiru meskitetan

2019ko irailean, ADOS Batzordeak, Euskadin errealitate islamiarra gehiago errotzea sustatzeko hainbat proposamen eta neurri aztertu ondoren, esperientzia pilotu bat jarri zuen abian Amurrioko (Araba), Tolosako (Gipuzkoa) eta Zallako (Bizkaia) meskitetan. Esperientzia pilotuaren helburua euskal errealitatean integrazio hobea sustatzea izan zen. Meskita horiek bost arlotan sailatu ziren neurriak hartzen: hizkuntza, autonomia, generoa, gazteria eta diskurtso soziala.

Esperientzia pilotu honen ibilbidea mugatu egin da funtsezko bi arrazoirengatik. Lehenengoa pandemia izan zen, meskiten funtzionamendu normala eta fededunen asistentzia eragotzi zituen. Horrek eragina izan zuen bere finantzaketan, batez ere fededunek aurrez aurre egiten dituzten ekarpenetan oinarrituta daudelako. Lehenengoarekin lotutako bigarren faktorea meskiten hauskortasun ekonomikoa da. Egoera horrek ez zuen lagundu lehentasunezko beharri zehatzeko prozesu berriak bultzatzen.

Etorkizunari begira, komeni da euskal gizartean islamiar errealitatea gehiago eta hobeto sustraitzen lagunduko duten ekimenak aztertzen jarraitzea. Hala ere, jarduera horietan hautemandako arazoekiko eta zailtasunekiko alternatibak bilatu beharko dira.

2.6. ADOS Batzordearen bi bilera euskal meskiten Imamekin

2020ko urtarrilaren 17an, ADOS Batzordeak bilera batera gonbidatu zituen euskal meskitetako Imamak, Iñigo Urkullu Renteria Lehendakaria buru zela. 40 Imamek parte hartu zuten topaketa Lehendakariaren egoitzan egin zen. Bilera horren barruan, ADOS Batzordeak Bizikidetzaren aldeko Manifestua aurkeztu eta jendaurrean ezagutarazi zuen.

Lehen topaketa hartan, ADOS Batzordearen lana aurkeztu zitzaion Imamei, eta etorkizunerako lankidetzarako lehen oinarriak ezarri ziren. Une horretatik aurrera, bigarren topaketa bat prestatu zen.

Lehendakariaren egin zen bigarren hori ere, 2022ko ekainaren 4an. Bilera horretan aurretik prestatzen ari ziren bi ekimen aurkeztu ziren: Imamen Kontseilua sortzea eta Imamentzako prestakuntza-programa bat bultzatzea.

2.7. Bizikidetzaren aldeko manifestua

2020ko urtarrilaren 17an, ADOS Batzordeak euskal meskitetako Imamekin egindako lehen bileraren esparruan, ADOS Batzordeak Bizikidetzaren aldeko adierazpena aurkeztu zuen. Adierazpen horren helburua bizikidetzaren baketsua defendatzea da, aniztasuna errespetatuz.

Adierazpenaren arabera, euskal gizartean gero eta identitate eta harreman-gune gehiago biltzen dira kultura, erlijio eta sinesmen anitzetako pertsonen artean, eta herrialde oparoenak aniztasuna harmonizatzeke gaitasun handiena dutenak dira.

Haren edukiak nabarmentzen du “bizikidetzaren aniztasun eta inklusio batek oinarri izan behar duela printzipio etiko unibertsalen sendotasunean eta balio demokratikoetan. Bizikidetzaren integrazioa eta integrazioa sustatzea eta mantentzea ez da erraza, baina ezinbestekoa da guztion ongia sustatzeko. Erronka eta aukera-iturria da”.

Adierazpen hori zabaldu zen, eta ADOS Batzordeko kide guztiei eta nahi zuten erakunde guztiei proposatu zitzaion ahalik eta zabalkunderik handiena ematea, bitarteko, bide eta kanal guztien bidez.

2.8. ADOS Aholku Batzordearen *subhome*-a webgunean

2020an, komenigarria eta beharrezkoa izan zen online plataforma bat sortzea, Euskadiko komunitate islamikoei informazio-zerbitzua emateko eta, aldi berean, komunitate horiek Eusko Jaur-laritzarekin komunikatzeko.

Helburu horrekin, 2020ko ekainean honako *subhome* hau sortu zen honako ataletan: (1) Batzordearen beraren informazioa eta harremanetarako datuak; (2) ADOS Batzordearen ikus-entzunezko dokumentu eta artxibo adierazgarrienak biltzen dituen gordailua, baita egindako ekitaldiak ere; (3) euskaraz, arabieraz eta gaztelaniaz hiru hilean behin argitaratzen diren “Komunikatuak” edo “Zirkularrak” izeneko atala.

ADOS Aholku Batzordearen webgunean argitaratutako edukia Facebookeko kontuan ere zabal-tzen da, Batzordearen nobedadeen berri emateko eta Batzordearekin harremanetan jarri nahi duten pertsona guztiekin zuzeneko kanal gisa.

2.9. Gizalegez hezkuntza-akordioa

2020ko urtarrilaren 20an, ADOS Batzordea Gizalegez hezkuntza-akordioarekin bat egin zuen, eta euskal gizartearen kultura, erlijio eta sinesmen aniztasuna ordezkatzen duten erakunde guztiei akordio horrekiko atxikimendua eta, bereziki, haien baitako pedagogiaren garapena baloratzeke proposatu zien.

Dokumentu hori 2013ko urriaren 1ean aurkeztu zen Donostiako Kursaal Jauregian, eta euskal hezkuntza-eragile ia guztiek sinatu zuten: unibertsitateek, eskola-kontseiluek, eskola-sare eta -elkartek, guraso-elkartek, kooperatibek, sindikatuek eta Eusko Jaur-laritzako hainbat sailek.

Gizalegez Akordioa giza eskubideetan eta bizikidetzan oinarritutako hezkuntza unibertsalaren lau oinarriren gainean ezarritako hezkuntza-konpromiso gisa laburbiltzen da. Bake kulturaren eta indarkeriaren eta gatazka suntsitzaileen prebentzioaren alde sozialki, politikoki eta instituzionalki lan egiteko orientazioa eman zuen akordio horrek. Gutxieneko oinarri batzuk planteatzen ditu, eta horien potentzialtasuna askatasunez gara daiteke, modu pluralean eta sortzailean.

2.10. Erritu musulman bidezko ehorzketak

COVID-19aren eraginak Euskadiko komunitate islamikoei eragiten zien problematika espezifiko bat azaldu zuen 2020ko udaberrian, testuinguru pandemikoak erritu musulmanaren ondorioz ehorzketak egiteko sortu zituen zailtasunengatik. Euskadik ez zuen aukera hori eskaintzen zuten hilerririk, eta konfinamenduak galarazi egiten zuten hori egitea erkidego mugakideetako hilerrietan, ordura arte posible bazen ere.

Arazo horri ADOS Aholku Batzordeak heldu zion. Egindako gestioen ondorioz, Arrigorriagako Udalarekin akordio bat lortu zen 16 nitxo hartzen dituen lursail bat premiaz edukitzeko, Landae-derraga Hilerriko Parkean musulmanak lurperatzeko. Espazioa azkar egokitu zen, eta 2020ko irailean erabili ahal izan zen benetan.

2020aren amaieran, Gasteizko Udalaren 2021erako aurrekontu-proiektuak bi partida ekonomiko sartu zituen bertako hilerrian lursail bat musulmanak lurperatzeko erabiltzeko. Lurzati hori gaur egun mota horretako ehorzketak egiteko erabiltzen da.

2021eko maiatzean, ADOS Batzordeak dei egin zion Gipuzkoako zenbait udali, lurralde horretan irtenbide bat aurkitu ahal izateko, hilerrietan lursail erabilgarriak izateko beharrari, musulmanen errituaren arabera ehorzketak egiteko. Deialdiaren helburua herri bakoitzean dauden aukera zehatzak ikuspuntu teknikitik eta materialetik aztertzea izan zen.

Donostia, Tolosa, Ordizia eta Elgoibarren kasuan prozesua aurreratuta dago eta aurreikusten da lurzati horiek epe laburrean martxan egongo direla. Beste udal talde batean, hilerriek eskaintzen dituzten aukera teknikoak aztertzeke fasean dago prozesua. Epe ertainera, egoera

desiragarria izango litzateke eskualde bakoitzean musulmanen errituaren arabera ehorzketak egiteko hilerri bat egotea.

2.11. Zerbitzuak pandemian

Bestalde, 2020ko martxotik urrira bitartean neurri asko hartu ziren pertsona guztien eguneroko bizitzan eragina izan zutenak. Ildo horretan, ADOS Batzordeak komunikazioak eta infografiak egin zituen aldian behin, komunitate islamikoei neurrien eta horiek eragindako aldaketan berri emateko.

Komunikatu horiek euskaraz, arabieraz eta gaztelaniaz argitaratu ziren, ahalik eta jende gehienarengana iristeko asmoz. Egindako komunikazioen zerrenda Euskadiko herritar guztientzako informazioari eta gomendio orokorrei buruzkoa zen, bai eta komunitate islamiarraren interes partikularreko gaietara buruz berriaz zuzendutako beste batzuei buruzkoa ere.

Era berean, ADOS Batzordeak eta Eusko Jaurlaritzak komunikazio arina izan zuten meskiten arduradunekin, kultu-lekuen erabileran prebentzio-neurriak aplikatzen laguntzeko. Lankidetzara hori kultu-guneak dituzten gainerako erlijio-konfesioekin ere garatu zen.

2.12. Euskadiko erlijio-konfesioen mapa sozio-erlijiosoa

COVID-19aren pandemiaren agerpenak atzeratu egin zuen 2020ko lehen hiruhilekoan publiko egiteko programatutako proiektuaren aurkezpena. Hala eta guztiz ere, 2021eko ekainaren 8an, ADOS Batzordeak, Ikuspegi-Immigrazioaren Euskal Behatokiarekin batera, mapa sozio-erlijiosoa aurkeztu zuen Euskadin erlijio desberdinen ezarpenari buruz. Baliabide honen helburua Euskadin erlijio-aniztasunaren ezagutza, normalizazioa eta integrazioa sustatzea da.

Tresna honek erlijioen geografia soziala eta euskal lurraldean duten ezarpena ezagutzea ahalbidetzen du, baita kultu-zentroen mapa eguneratzea ere. Orain arte erlijio gutxituen mapa bat baino ez zegoen, hamar urte lehenago egina.

Eskainitako datuei erreparatuta, katolizismoa da Euskadin milioi eta erdi fededun dituen sinismenik errotuena, eta atzetik datoz fede musulmana (90.000) eta Eliza Ebanjelikoa (30.000). Hala ere, mapak agerian uzten du Euskadiko sinismenien dagokionez bigarren joera erlijiorik ez dutenena dela (500.000). Mapa interaktibo horretako informazioa kontsulta daiteke, bai biztanleriaren atxikipenari dagokionez, bai aitortzen bakoitzeko kultu-lekuen kopuruari eta kokapenari dagokionez.

2.13 Euskadiko Imamen Kontseilua

2022ko ekimen nagusietako bat Imamen Kontseilua eratzea izan zen. Hasiera batean, pilotajeko lehen fasean, jatorri desberdineko lau kidek osatzen dute. Imamekin komunikazioa eta lankidetzara indartzea du helburu, komunitate islamikoentzat erreferentziatzeko pertsona diren aldetik.

Kontseilu honen lehen helburuetako bat da Imamek beren lanean aurkitzen dituzten arazoak eta gabeziak partekatzea eta erakundeei beren gaitasunak eta baliabideak hobetzeko zuzentzen dizkieten iradokizunak edo proposamenak entzutea. Kontseilu honek bere gain hartzen duen zerreginetako bat Imamek Euskadin lider erlijioso eta komunitario gisa egiten duten lana garatzeko behar duten prestakuntza eta euskal errealitatea ezagutzeko profila zehaztea da.

2.14. Euskadiko Imamei zuzendutako prestakuntza-programa

Aurreko atalean azaldutakoaren ildotik, ADOS Batzordeak prestakuntza-programa pilotu bat sustatu zuen Euskadiko Imamei zuzenduta, Euskadiko errealitate sozial, politiko, juridiko edo kulturalari buruz zuten ezagutza hobetzeko.

Hiru ordu eta erdiko lau saiotan egin zen irailaren 27an eta 28an eta urriaren 4an eta 5ean, eta 9 Imamek hartu zuten parte. Ikastaroa saio bakoitzeko hiru modulutan egituratuta egon zen, euskararen idiosinkrasiara hurbiltzea ardatz hartuta.

Lau saioetako gaiak honako hauek izan ziren: (1) Euskadiko gako politiko eta kulturalak; (2) erlijio-aniztasuna, lege-esparrua eta gorroto-delituak; (3) emakumea eta gazteria, lehentasunezko bi hausnarketa-eremu; eta (4) bizikidetzeta-balioak, Imamaren funtzio soziala eta ikastaroaren ondorioak.

Esperientzia pilotu horren ebaluazio eta balorazio onak ondorio gisa ekarri zuen prestakuntza hori Euskadiko beste Imam batzuetara zabaltzeko proposamena eta lurralde historiko bakoitzean eskaini ahal izateko iradokizuna.

2.15. “Komunitate musulmana Euskadin” dokumentala

ADOS Batzordearen 2022rako lan-planean aurreikusitako ekimenen artean, dokumental bat bultzatzea aurreikusi zen, Euskadiko musulmanen kolektiboko pertsonen testigantzetan oinarritua, euskal gizartean integrazioaren eta bizikidetzaren inguruko bizipenen eta esperientzien isla izan zitezen. Proiektu hori gauzatzeko, Eusko Jaurlaritzak akordio bat sinatu zuen ETBrekin. Horrela, irailaren 29an, *Aquí y Ahora* saioaren barruan, ETB2n eta eitb.eus-en “Komunitate musulmana Euskadin” dokumentala eskaini zen.

Ordubeteko film dokumental hau Euskadiko musulmanen kolektiboan dauden jatorri eta profil desberdinetako 15 pertsonak beren bizitzari eta euskal gizartean integratzeari buruz ematen dituzten testigantzetan oinarrituta eraiki zen: Imamak, konbertituko pertsonak, adin desberdinetako gizon eta emakumeak, Euskadin jaiotako edo hazitako seme-alabak dituzten gurasoak, finkatutako profesionalak edo orain hasten ari diren gazteak.

Dokumentalaren helburua musulmanen kolektibo horren eta bere aniztasunaren errealitatera hurbiltzen laguntzea izan da, baita errespetuan eta aniztasunaren aitortzan oinarritutako bizikidetzaren balioei buruz hausnartzeko eta horiek sustatzeko balio izatea ere. Horrez gain, ikus-entzunezko horri esker, ADOS Batzordearen helburuen eta jarduera batzuen azalpen laburra eman ahal izan da.

2.16. Euskadiko gazteen aniztasunari eta bizikidetzari buruzko proiektu pilotua

Abuztuaren 31n, irailaren 1ean, 2an, 3an eta 4an, Euskadiko gazteen aniztasunari eta bizikidetzari buruzko proiektu pilotua egin zen, ADOS Batzordeak antolatuta, Euskadiko Gazteriaren Kontseiluaren laguntzarekin. Esperientzia honen helburua gazteen arteko kulturen eta erlijioen arteko bizikidetzeta esperimentatzea eta sustatzea izan zen.

Proiektu hau bost eguneko elkarbizitzan oinarritu zen, erlijio- eta kultura-aniztasuna duten emakume eta gizon gazteen talde batekin, parte-hartzaileek aldi berean erlijio-aniztasuneko esperientzia bat eta balio partekatuen esperientzia bat esperimentatu ahal izan zezaten.

Elkarbizitza ibiltaria izan zen, lurralde historiko bakoitzeko mendi-tontor batera igoz. Jarduera hau gizarte izaerako beste batzuekin osatu zen, hala nola jangela sozial batera eta adinekoen egoitza batera egindako bisitarekin; eta erlijioen arteko ezagutzarekin, bi gurtza-zentrotara joanda: meskita batera eta eliza katoliko batera.

Esperientzia oso positiboa izan zen parte-hartzaileen artean. Horregatik, Euskadiko Gazteriaren Kontseiluarekin batera, ekimen hori partekatzeko, erantzuteko eta zabaltzeko modua aztertuko da.

2.17. Komunitate islamikoen aldarrikapenak eta kezak bideratzea

ADOS Aholku Batzordearen bilera bakoitzeko gai-zerrendaren barruan puntu bat edo gehiago gordetzen dira Euskadiko komunitate musulmanek helarazten dituzten kezak aztertzeko. ADOS Batzordearen eginkizunetako bat da erantzunak eta, ahal denean, konponbideak bideratzen saiatzea.

Jarduera horren adibide da euskal hilerrietan erritu islamiar bidez ehorzteko espazioen beharrei emandako erantzuna. Jarduera horrek izan duen garrantziagatik, atal espezifiko batean azaldu da. Adibide horrez gain, eremu horretan garatutako beste jarduera batzuk honako hauek dira:

·Eskola-menuak. Komunitate islamikoek planteatutako beharretara egokitutako eskola-menuak izateko aldarrikapenaren aurrean, 2018an zehar hainbat bilera egin ziren Hezkuntza Sailarekin. Kudeaketa horiei esker, 2019-2020 ikasturtetik aurrera beste menu obolaktobegetariano bat eskaini zen arrainarekin, planteatutako eskaerari erantzuten ziona. Gainera, 2021etik aurrera, euskal ikastetxe publikoetako jantokietarako kontratu berriak bermatzen du beti egongo dela txerri-deribaturik gabeko alternatiba bat, bi formula begetariano ez gain, bata obolaktobegetarianoa arrainarekin eta bestea arrainik gabe.

·Zirkunzisia. 2018ko urrian eta 2019ko urtarrilean, bi bilera egin ziren Osasun Sailarekin, eta, horiei esker, “Gizonen erdaintzuntza, arrazoi erlijiosoengatik edo kulturalengatik eskatuta” dokumentua berrikusi ahal izan zen. Euskadiko etika-batzordeen komite soziosanitarioak komunitate islamikoetako hainbat ordezkari hartu zituen, dokumentu hori berrikusteko lana aberasteko.

·Eutanasiaren Legea. 2021eko ekainaren 8an, Osasun Sailak bilera batera gonbidatu zituen ADOS Batzordeko komunitate islamiarreko kideak, Eutanasiaren Legeari buruz zuzenean informatzeko. Horrelako bilerak beste erlijio-konfesio batzuekin ere egin ziren.

·Bildotsaren jaia. Testuinguru horretan, COVID-19ak eragindako pandemiaren ondorioz, Osasun Saileko Osasun Publikoko arloko, Ertzaintzako eta ADOS Batzordeko arduradunek bilera bat egin zuten 2021eko ekainaren 24an “Eid al-Adha” edo Bildotsaren Festari buruz. Bilera horren ondoren, eta ospakizun horrek komunitate islamiarrean duen garrantziagatik, komunikazio bat bidali zitzaion euskal mesketei, eta ADOS Batzordearen webgunean ere argitaratu zen zirkular baten bidez.

·Kultu-zentroen Legea. ADOS Batzordeari aldian-aldian eman zaio Kultu lekuen, Zentroen eta Erlijio Aniztasunaren Legea onartzeko prozeduran egindako aurrerapenen berri. Lege-proiektua 2021eko ekainaren 15ean onartu zuen Gobernu Kontseiluak. Aurreikusten denez, 2023an onartuko da Eusko Legebiltzarrean. Legearen helburuak honako hauek dira: gure gizartearen erlijio-bizikidetzeta eta -aniztasuna babestea, gizartea modu positiboan kudeatzeko elkarrizketa- eta akordio-mekanismoak ezartzea, eta, kultu-lekuak edo -zentroak irekitzeko eta erabiltzeko dagokionez, pertsonen eta eliza, konfesio eta erlijio-komunitate desberdinen erlijio-askatasunerako oinarritzeko eskubidea egikaritzea bermatzea, horien artean inolako bereizkeriarik egin gabe.

2.18. Eusko Jaurlaritzaren beste jarduera batzuk, lehenengo Jarduera Programan aurreikusitakoak edo ondoren txertatutakoak, osagarri gisa

Aurreko 17 kapituluetan azaldutako jarduera nagusien zerrendaz gain, 2018-2022 aldian ADOS Batzordearen jarduerarekin lotutako beste ekimen batzuk garatu dira. Ekimen horietako batzuk lehen jarduketa-programaren lan-planean sartuta daude; beste batzuk, berriz, osagarri diren beste jarduera-plan batzuk diseinatu eta garatu ondoren sartu dira. Jarraian, horietako batzuen zerrenda laburtua azalduko dugu:

·Lehenengo Jarduera Programan aurreikusitako “sentsibilizazio- eta dibulgazio-jarduerak bultzatzeak” dagokionez, 2019ko azaroaren 30ean Migraziorako Euskal Itun Soziala aurkeztu zen. Euskal erakundeek eta migrazio-fenomenoen eremuan jarduten duten gizarte-erakunde gehienek sinatu zuten itun hori. Bere helburuek proiektzio etiko, prebentibo eta proaktiboak dute.

·Ildo beretik, eta aurreikusitako “Jardunaldi Espezializatuen” garapenari dagokionez, 2021eko azaroaren 17an, “*Islamari buruzko aurreiritziak desmuntatzen*” jardunaldia egin zen, Ertzaintzak antolatutako lan-, eztabaida- eta hausnarketa-saio bat, Euskadin finkatutako komunitate islamikoarekin lankidetzan, gorroto-istiluen “xede-kolektibo” horren estigmatizazio soziala murrizten laguntzeko. Jardunaldia Eusko Jaurlaritzak estereotipoak hausteko eta jokatibide arrazistak eta xenofoboak prebenitzeko egiten dituen ekintza ugarien parte da. Kasu honetan, elkarrizketa, bizikidetzeta eta integrazioa sustatzen duten topaketak bultzatzen ditu

gizartearekin, eta gutxiengo etnikoekin harremanetan jartzeko bide egonkorak irekitzen ditu, egon daitezkeen mesfidantzak eta gatazkak gainditzen jarraitzeko.

·Ikasle etorkinentzako hezkuntza-arretari dagokionez, prestakuntzarekin eta ikerketarekin lotutako helburuak garatu ziren, bai Ikasle Etorkinentzako Hezkuntza Arretarako II. Plana, 2016-2020ko eskola-eredu inklusibo eta kulturartekoaren esparruan proposatutako planekin eta programekin lotutakoak ere. 2018-2022 Jarduera Programaren helburua ikasle sartu berriak eta atzerritar jatorriko familiak gure hezkuntza-sisteman sartzen laguntzea izan zen, gizartean benetan parte har zezaten sustatuz.

·2019ko otsailean, “Mundua eskolan – Eskola Munduan” modulu didaktikoa aurkeztu zen, ADOS Batzordearen Jarduera Programaren barruan. Helburua esku-hartze pedagogikoko proposamen bat eskaintzea da, solidaritatearen zentzuan hezteko, eta irakasleen prestakuntzara zein ikasleekin lan egitera bideratuta dago.

·Era berean, lehenengo Jarduera Programan eskola-jazarpenaren aurkako eta euskal hezkuntza-sisteman bizikidetzaren positiborako Bizikasi Ekimena ere jaso zen. Helburua da ikas-tetxeak ikaskuntzarako eta garapen pertsonal eta sozialerako gune bihurtzea, elkarbizitza positiborako eta jazarpen-egoeren aurrean batere tolerantziarik ez izateko esparru seguru bihurtu dadin. 2018an jarri zen martxan.

·2018-2022 planean aurreikusitako beste jarduera bat kultura- eta erlijio-aniztasunaren eza-gutzari eta pedagogiari buruzko tokiko gidak egitea izan zen. 2020ko apirilean, euskal udal-errietan formatu erreplikagarria eskaintzen zuen oinarritzko ereduak prestatu zen. Gida horien bidez, gure inguruko migrazio-jatorriko aniztasuna eta kultura-aniztasuna ikusarazi nahi dira. Hori oinarri hartuta, hiru euskal udalerriri zegozkien hiru argitalpen prestatu ziren, bat lurralde historiko bakoitzeko. “Anitzak-Euskadiko udalerrietako kultura- eta erlijio-aniztasunari buruzko tokiko gidak” dira.

·ADOS Batzordearen lehenengo Jarduera Programan jasota ez zeuden baina izaera osagarria duten bi ekimen nabarmendu behar dira:

-Euskarri Estrategia, *zaurgarritasun-egoeran dauden adingabeak eta gazteak gizarteratzeko eta laneratzeko estrategia partekatua*. Familia-sarerik gabeko gazte migratzaileen egoerari eragiten dio. Estrategia 2021eko ekainaren 15ean onartu zen, eta haren prozesu eta garapen guztia ADOS Batzordearekin izandako bileretan eta topaketetan partekatu da.

-Eta Trapezistak ekimena, familia-sarerik gabeko gazteei laguntzekoak –gehienak migratzaileak eta horietako asko Magrebetik etorritakoak–, gizarte-bazterketa saihestea du helburu. Gobernu Kontseiluan onartu zen 2022ko urriaren 11n.

·2018-2022ko I. Jarduera Programaren lehen proiektua “Gizarte-politiken unibertsaltasuna” izan zen. Lau urte hauetan zehar, Eusko Jaurlaritzak sustatzen dituen gizarte-kohe-sioko politika publikoen jarraipena, mantentzea eta defentsa mantendu eta indartu da. Konpromiso hori honako uste honetan oinarritzen da: eskubideen, betebeharren eta aukeren berdintasun eraginkorra da bizikidetzaren eta kulturen eta erlijioen arteko integrazioa sustatzeko biderik onena.

3. Balantzearen ondorio gisa

2018ko apiriletik 2019ko irailera, ADOS Batzordeak lehen sendotze-etapa bat bete zuen, eta nahiko modu egokian garatu zuen bere I. Lan Agenda. II. Lan Agendan aurreikusitako plana, ordea, ezin izan zen garatu 2020. urtearen iragaitea inguratu zuten ezohiko egoera pandemi-koengatik.

III. Lan Agenda, 2021. urteari dagokiona, COVID-19aren eraginak baldintzatuta jarraitu zuen. Hala ere, 2021ean, ADOS Batzordearen jarduera intentsitate eta jarraitutasun handiagoz garatu ahal izan zen. Urtearen azken zatian, aurrez aurreko bilerak berreskuratu ahal izan ziren. 2022an zehar, IV. Lan Agenda normaltasun eta erregulartasun handiagoz garatu ahal izan da.

Aurreko orrialdeetan azaldutako balantzea oinarri hartuta, honako ondorio hauek nabarmendu daitezke:

·Pandemiak zoritxarra ekarri badu ere, ADOS Batzardeak jarduera-eremu horretan egiten duen lanari jarraipena emateko borondatea eta iraunkortasuna Euskadiko erakundeek eta euskal komunitate islamikoek partekatzen duten asmo-adierazpena dira.

·Indarrean jarraitzen dute ADOS Batzardea sortzeko eta *Eusko Jaurlaritzaren Jarduera Programa bizikidetzan sustatzeko Euskadiko komunitate islamikoekin lankidetzan (2018-2022)* prestatzeko arrazoiek. Bere helburuek eta bere ekimenen orientazioak zentzu osoa izaten jarraitzen dute.

·ADOS Batzardearen jarduera indartu eta landu beharreko hiru lehentasunen inguruan ta-xutu da:

-Gizarte-kohesioa garatzea, aniztasunarekiko eta berdintasunarekiko errespetuan oinarrituta.

-Komunitate islamikoen errealitatea Euskadin sustraitzearen aldeko apustua.

-Elkarbizitzarako elkarrekikotasun- eta erantzunkidetasun-kultura bultzatzea.

·2019ko urtarrilean aurkeztutako ikerketa kualitatiboaren ondorioak, Komunitate Islamikoek euskal gizartean duten egungo errealitateari eta aurreikuspeni buruzkoak, integrazioan eta bizikidetzan aurrera egiteko eta hobetzeko hiru jarduera-ardatz nagusi identifikatu zituzten: *lankidetzan gehiago, sozializazio gehiago eta komunikazio gehiago*. Formulazio sintetiko hori baliagarria izan da helburuak eta lana ordenatzeko, indarrean jarraitzen du, eta oraindik ere badu ibilbidea eta garatzeko tarte. Horregatik guztiagatik, egokia eta justifikatua dirudi hurrengo laurtekorako proiektzioan jarraipena ematea. Ildo horretatik, komeni da honako hauek indartzen eta sustatzen jarraitzea:

-Euskal gizartearen, haren erakunde eta eragileen eta Euskadiko komunitate islamikoen arteko elkarrekin positiboa: *lankidetzan gehiago*.

-Komunitate islamikoak, meskitak, elkarteak eta eragileak euskal gizartera zabaltzea: *sozializazio gehiago*.

-Bizikidetzan prosozialeko, eraikitzaileko eta elkarlaneko jardunbide egokiak, proiektuak eta esperientziak transmititzea euskal gizarteari: *komunikazio gehiago*.

Bigarren atala
Lan-plangintza

4. Lan-plangintzaren oinarriak

4.1. Mantentzen diren Eusko Jaurlaritzaren abiapuntuak

Duela lau urte, Eusko Jaurlaritzak Euskadiko gizarte-kohesioari eta kulturen eta erlijioen arteko integrazioari buruzko oinarriak zehazten zituen testu bat txertatu zuen lehen Jarduera Programan. Testu horrek indarrean jarraitzen du, eta jarraian azalduko dugu, Eusko Jaurlaritzak Jarduera Programa berri honetarako mantentzen eta sostengatzen duen oinarri gisa.

Gizarte-kohesioa eta kulturen eta erlijioen arteko integrazioa Euskadin

Aniztasuna. *Gizarte moderno eta garatu guztiak gizarte desberdin eta anitzak dira. Askatasunaren ondorio naturala da aniztasuna. Libreza ez den herrialde bat bakarrik izan daiteke homogenea eta berdina.*

Kultura-, erlijio-, hizkuntza- eta etnia-aniztasuna edo beste edozein motatako aniztasuna askatasunaren eta herritarren osasunaren sinonimoa da. Oparotasunaren sinonimoa ere bada. Mendebaldeko gizarte oparoenak gizarte anitz eta berritzaileak dira, baita kulturaren eta erlijioaren arloan ere.

Euskadi gizarte anitz eta konplexua izan da beti. Gero eta nortasun eta aniztasun gehiago dago gure gizartean eta hori aberastasunaren, aukeren, lehiakortasunaren eta berrikuntza-aren seinale da.

Bizikidetzak. *Europako gizarterik aurreratuenak –euskar gizarteak, tartean– kulturen eta erlijioen arteko bizikidetzarako espazio politikoak dira gaur egun. Desberdintasunak eta nortasunen aniztasuna errespetuz barneratzea erronka bat da, baina aukera-iturria da aldi berean.*

Bizikidetzak anitz eta harmoniatsurako helburua irmoak diren printzipio etikoak eta gure gizarteak eratu duten balio demokratikoak oinarri hartuta bakarrik lor daiteke.

Giza eskubideak. *Giza eskubideekiko eta pertsonen duintasunarekiko errespetua, arraza, generoa, sinesmena edo beste edozein baldintza personal edo sozial berezi gabe, gure printzipio politikorik oinarritzat hartu behar da.*

Pertsonen duintasunaren eta beren bizitzaren eta kontzientzia-askatasunaren balio gorenak terrorismoa, indarkeria edo giza eskubideak urratzeko beste modu baten erabilera edo justifikazioa guztiz gaitzestera garamatza, ustezko aitzakia politiko, sozial, kultural edo erlijiosoa edozein delarik ere.

Mundu mailan giza eskubideei buruzko nazioarteko itun eta hitzarmen guztietan aitortutako giza eskubideetako bat da erlijioa aukeratzeko askatasuna. Askatasun horrek barne hartzen du askatasun osoz edozein erlijio praktikatzeko eskubidea, bakarrik zein taldean, eta baita inongo edo sinesmenik ez praktikatzeko eskubidea ere.

Aukera biak dira legezkoak gizarte demokratiko batean. Pertsona guztiek izan behar dute aukera bat edo bestea hautatzeko eta jendaurrean erakusteko askatasuna, muga bakarrik gainerako pertsonen eskubideekiko eta ordena publiko demokratikoarekiko errespetutik eratorritakoak izanik.

Botere publikoek hori guztia posible izateko baldintza egokiak sustatu behar dituzte eta pertsona bati zein taldeei eskubide horiek erabiltzen uzten ez dien oztopo oso desagerrarazi behar dute.

Biktimak. *Pertsona guztien giza eskubideen aldeko defentsa elkartasunari eta giza eskubideen urraketan biktimekiko enpatiarik lotuta dago oinarri-oinarrian. Indakeria mota oro da gaitzesgarria, biktimei konponbiderik gabeko min bidegabea eragiten dielako.*

Gizarte demokratiko bat biktimen alde egon behar da beti. Berebizikoa litzateke sentiberatasun horri eustea, biktimek egia jakiteko, justizia egiteko eta ordaina emateko duten eskubidea erabili ahal izateko. Eta bereziki, biktima gehiago eragitea ekiditeko, bide demokratiko guztiak erabiliz.

Kontrabaliok. Azken urteotan Europako beste gizarte batzuetan bizi izandako gertaera bereziek bi kontrabaliok utzi dituzte agerian eta guk aurre egin behar diegu. Alde batetik, ustez erlijioak eragindako indarkeriazko fanatismoa; bestetik, arrazakeria, erlijio talde jakin batzuekiko jazarpena edo diskriminazioa eta bereziki, islamofobia.

Biak doaz eskubideen aurka, ustez etnikoa edo erlijiosoa den etiketa baten balioa jartzen baitute pertsona guztien giza duintasunaren gainetik. Kontrabaliok horietan, aurreiritzia, ezjakintasuna eta oldarkortasuna jartzen dira arrazoimenaren eta gizatasunaren gainetik.

Balioak. Printzipio etiko eta demokratikoekin batera, balioak dira kontrabaliok horiei aurre egiteko eta bizikidetzak ekarritako erronkan aurrera egiteko tresnak. Hiru balio edo helburu azpimarratu beharko genituzke ahaletan: segurtasuna, elkartasuna eta hezkuntza.

-Segurtasuna. Europako eta nazioarteko gobernu eta instituzioen egitekoa da segurtasunaren arloko neurriak koordinatzea. Neurri horiek, giza eskubideekiko eta oinarrizko askatasunekiko errespetua oinarri hartuta, indarkeria, terrorismoa edo pertsona edo taldeen pertsekuzioa prebenitu eta ekiditeko balio beharko lukete. Askatasuna eta segurtasuna ez daude kontrajarrita; aitzitik, balio bakar bat osatzen dute eta horrez gain, gizarte demokratiko eta aurreratua eraikitzeke tresna bakarra osatzen dute

-Elkartasuna. Gizarteak eta erakunde publikoak berdintasunean eta elkartasunean oinarrituta dauden eta integrazioa, kohesioa eta justizia xede dituzten politika publikoak bultzatu behar ditugu. Politika publiko horiek hezkuntzaren, osasunaren edo oinarrizko gizarte-prestazioen unibertsaltasunaren alde egin behar dute irmo, eskubideen, bete-beharren eta aukeren berdintasuna ahalbidetzen duen gizarte kohesionatu bat izan dezagun. Elkartasuna berebizikoa da gizartea inklusiboa eta anitza izan dadin –bai kulturaren aldetik eta bai erlijioaren aldetik–, baina baita gizartea eraginkorragoa izan dadin ere. Gizarte eraginkorragoa diogunean, aniztasun horrek eskaintzen dizkigun baliabideak areagotzen dituela eta epe luzera errentagarriagoa eta lehiakorragoa izan daitekeela esan nahi dugu.

-Hezkuntza. Baliorik estrategikoena gizartearen hezkuntzarena eta prestakuntzarena da. Aniztasuna kontuan hartzen duten bizikidetzaren eta integrazioaren aldeko hezkuntza, giza duintasunarekiko errespetuari lehentasuna ematean oinarrituta dagoena. Proiektu erlijioso, moral edo ideologiko bakar bat ere ezin da oinarritu giza eskubideen aurkako erasoan, eta ezin du eraso hori justifikatu. Pertsona ororen giza duintasuna pertsona horren etiketa etniko, erlijioso edo politikoa baino garrantzitsuagoa da. Gure hezkuntza-proiektua funtsezkoa den ideia horren inguruan eta Aurrera egin nahi duen gizarte aske eta demokratiko ororen oinarri den sinesmen-askatasunaren inguruan egituratu behar da.

Konpromisoa. Eusko Jaurlaritzak pertsonen konpromisoa berretsi du, eta baita Euskadiko aniztasun erlijiosoari eta sinesmen desberdineko pertsonen arteko –eta horien eta sinestunak ez diren arteko– bizikidetzaren harmoniatsuari eman beharreko babesa ere.

Horixe da Eusko Jaurlaritzaren jarrera esparru honetan. Aipatu ditugun printzipio etikoetan eta balio demokratiko horietan oinarritzen dira Jaurlaritzaren segurtasunerako, elkartasunerako, hezkuntzarako eta bizikidetzarako politika publikoak. Herritar guztiek dute beren sinesmenengatik edo erlijio bateko kide izan zein ez izateagatik diskriminaziorik ez jasateko eskubidea, eta baita beren kontzientzia-askatasuna baliatzeke ere, muga bakarra gainerako pertsonen eskubideekiko errespetuak markatutakoa izanik.

4.2. Gako estrategikoa: aniztasunaren zentzua

“Eusko Jaurlaritzaren Jarduera Programa bizikidetzaren sustatzeko Euskadiko komunitate islamikoekin lankidetzan (2018-2022)” lehen programak bigarren programa honen gako estrategikoa definitzeko indarrean jarraitzen duten kontzeptu batzuk sortu zituen:

·(...) Elkarrekin eta bakean bizitzeko erabakia hartua eta determinatua dugu (...) Determinazio horrek izaera preerlijioso eta aurrepolitikoa du (...) Beharrezkoa da batzen gaituen eta indartsu egiten gaituen (...) oinarrizko ideia hori (...) maila gorenera igotzea.

·(...) Gaur egun garrantzitsuena ez da soilik aske izatea, baizik eta hemendik aurrera garrantzitsuena elkarrekin aske izatea da. (Javier Gomá, Jot Down, 3-3-14)

·Euskadiko komunitate islamikoak euskal gizartearen parte dira. Beren aniztasunaren beste adierazpen bat dira. Gizarte bera gara. Horixe da funtsezko abiapuntua. Jarduera Programa eraikitzeo paradigma.

Hori oinarri hartuta, bigarren Jarduera Programa honen funtsezko gako estrategikoa gure indar nagusia garatzea da: aniztasunaren zentzua.

4.3. ADOS Batzordearen eta Lan-Plangintzaren irizpide gidariak

Azken lau urteetako ibilbideari jarraipena emanez, ADOS Batzordeak, bere Lan-plangintza eta bere jarduerak guztiek bere egiten dituzte honako irizpide gidari hauek:

4.3.1. Oinarrizko eskubide eta askatasunen esparrua

ADOS Batzordea eta bere jarduerak pluralismoaren errespetuan, adierazpen-askatasunean eta kontzientzia-askatasunean oinarritutako oinarrizko eskubide eta askatasunen esparruarekin lotzen dira, eta horren helburua bizikidetzaren integratu, ireki eta toleranteko gizarteak eraikitzea da.

4.3.2. Erljio-askatasunerako eskubidea

Lan-Plan honek erlijio-askatasunerako oinarrizko eskubidea onartzen eta defendatzen du, Espainiako Konstituzioaren 16. artikuluan jasota dagoena eta Erljio Askatasunari buruzko 7/1980 Lege Organikoan garatua.

4.3.3. Arau-esparrua eta nazioarteko estandarrak

ADOS Batzordearen kudeaketak irizpide gidari gisa hartzen du indarrean dagoen arau-esparruarekin, nazioarteko zuzenbideari ondoen erantzuten dioten erabakiekin eta Nazio Batuen jarraibideekin duen lotura.

4.3.4. Adostasuna

Bere jarduerak bultzatu eta garatzean, ADOS Batzordeak gure errealitatearen aniztasunari erantzun zeharkako adostasunak bilatuko ditu, bai esparru sozialean edo politikoan, bai sailen, erakundeen eta erlijioen artean.

4.3.5. Genero-berdintasuna

Programa honetan, genero-ikuspegia oinarrizko irizpide gidaria da. Eskubide-berdintasunaren printzipioaren defentsa une oro hartuko da kontuan printzipio hori garatzean eta haren jarduerak guztietan.

4.3.6. Parte-hartzea

Batzorde honek partaidetza eta lankidetzaren sustatuko ditu gizarte zibila ordezkatzeko duten erakundeen eta entitateen artean, batez ere Euskadiko komunitate islamikoetako erakundeen artean.

4.3.7. Giza eskubideak

Giza eskubideekiko konpromisoak berekin dakar indarkeriari edo terrorismoari eta horren apologia edo gorespenari nahiz islamofobia, xenofobia edo arrazakeriaren beste edozein forma baliokideri aurre egitea, giza duintasunaren defentsa eta sustapena bizikidetzaren balio gorentzat hartuz.

4.4. ADOS Batzordearen zeharkako lehentasunak

2018-2022 aldiko esperientziaren ondoren, ADOS Batzordearen jarduera hiru lehentasun handiren inguruan orientatzen da. Lehentasun horiek, zeharka, 2023-2026 aldirako misioa definitzen dute, eta honako hauek dira:

4.4.1. Kohesioa

Gizarte-kohesioa garatzen laguntzea, erlijio- eta kultura-aniztasuna eta eskubide- eta bete-behar-berdintasuna errespetatuz.

4.4.2. Sustraitzea

Komunitate islamikoen errealitatea Euskadin sustraitzeko eta euskal gizartean erabat integrazeko apustu bateratuan laguntzea.

4.4.3. Elkarrekikotasuna

Elkarbizitza-kultura partekatua zabaltzen laguntzea, elkarrekikotasunean eta erantzunkidetasunean oinarrituta.

4.5. Lan-plangintzaren helburuak eta jardunen ardatzak

Jarduera Programa honen helburu orokorrak bi dira: (1) kulturen eta erlijioen arteko bizikidetzara erakitzekeo prozesuak garatzeko oinarriak bateratzea; eta (2) horretan lagunduko duten Lan-plangintza bat eta ekimenak partekatzea.

Hauek dira Lan-plangintza egituratzen duten helburu espezifikoak, esku hartzeko ardatz gisa:

4.4.1. *Lankidetz* gehiago

Euskal gizartearen, bertako erakunde eta eragileen eta Euskadiko komunitate islamikoen artean ahalik eta lankidetz handiena sustatzea.

4.4.2. *Sozializazio* gehiago

Komunitate islamikoen, meskiten, elkarleen eta eragileen arteko elkarreragin eta sozializazio ahalik eta handiena bultzatzea, euskal gizartean eta gizarterantz.

4.4.3. *Komunikazio* gehiago

Elkarbizitza prosozialeko, eraikitzaileko eta elkarlaneko jardunbide egokien, proiektuen eta esperientzien komunikazioa eta ezagutza bultzatzea.

5. Lan-plangintza

5.1. Lehen jardunaren ardatza: *Lankidetz* gehiago

5.1.1. Aurkezpena

•**Helburua.** Euskal gizartearen, bertako erakunde eta eragileen eta Euskadiko komunitate islamikoen artean ahalik eta lankidetz handiena sustatzea.

•**Lehentasuna.** Gizarte-kohesioa garatzen laguntzea, erlijio- eta kultura-aniztasuna eta eskubide- eta bete-behar-berdintasuna errespetatuz.

5.1.2. Jarduera nagusiak

•**1. proiektua. Euskadiko musulmanen kolektiboaren kezkei arreta eta erantzuna ematea**

ADOS Batzordea elkarriketarako eta baloraziorako gune gisa sendotzea, musulmanen kolektiboko euskal herritarren kezkek edo aldarrikapenak aurkezteko eta lantzeko, aniztasuna

eta eskubide eta betebeharren berdintasuna errespetatzeko esparru baten barruan. ADOS Batzordearen bileretan gai-zerrendako puntu bat sartuko da, arreta, analisia eta erantzuna emateko.

Edozein pertsonak edo kolektibok helarazi ahal izango dizkio Batzordeari bere galderak, eskaerak edo proposamenak, idatziz edo kideen bitartez. ADOS Batzordeak planteamendu horiek aztertu eta erantzun bat emateko konpromisoa hartzen du. Erantzun hori, eskumenean, baliabideen eta lege-esparruaren arabera, zuzenean aldekoa edo kontrakoa izan daiteke, edo kasu bakoitzean eskumena duen sailarekin edo erakundearekin harremanak edo kudeaketak bideratu eta erraztu ahal izango ditu.

·2. proiektua. Euskal hilerrietan erritu musulman bidez ehorzteko guneak prestatzea

ADOS Batzordetik, erritu musulman bidez ehorzketak egiteko guneak euskal hilerrietan ezartzea bultzatzen jarraitzea. 2020ko udaberritik aurrera egindako lanak jarraipena izango du, tokiko erakundeekin hitz eginez. Lehenengo fasean, proiektuak aurreratuta dituzten Gipuzkoako lau udaletan jarriko du arreta.

2023ko maiatzeko udal eta foru hauteskundeen ondoren, eredu bat bultzatzen jarraituko da, eskualde bakoitzean erritu musulman bidezko ehorzketak hartzeko gune bat izatea ahalbidetuko duena. ADOS Batzordeak udalentzat baliagarria izango den protokolo eredu bat prestatzen lagunduko du.

·3. proiektua. Gazteen arteko kulturen arteko eta erlijioen arteko bizikidetzarako ekimenak bultzatzea

2022ko irailaren hasieran egindako esperientzia pilotua oinarri hartuta, urtero, Euskadiko Gazteriaren Kontseiluarekin lankidetzan, Euskadin kulturen eta erlijioen arteko bizikidetzara esperimentera eta sustatzera bideratutako ekimen bat sustatuko da.

Bere helburu pedagogikoa aniztasunaren balioa ulertzea eta kontzientzia etikoan sakontzea izango da, bai aitzakia erlijiosoko indarkeriaren aurrean, bai xenofobia, islamofobia edo arrazakeriaren aurrean.

·4. proiektua. Uztartu Programaren bigarren fasea garatzea

Pandemiak baldintzatuta, 2019 eta 2021 urteen artean, Uztartu, erradikalizazio biolentoa prebenitzeko gizarte- eta hezkuntza-programaren esperientzia pilotuaren lehen fasea garatu zen. Haren ebaluazio positiboak eta lortutako emaitza onek proiektua esperientzia pilotuaren bigarren fase bat garatzeko prestatzera eraman dute.

Jarduera hori Eusko Jaurlaritzak sustatuko du 2023an. ADOS Batzordeak ekimen horren garapena babesten du, eta haren garapenaren eta emaitzen jarraipena eta balorazioa egingo du. Eusko Jaurlaritzak programa horri buruz eskuragarri dauden informazioa eta datuak partekatuko ditu Batzordearen barruan.

·5. proiektua. Euskadiko musulmanen komunitatea osatzen duten kolektiboen errealitateari buruzko ikerketa kualitatiboak egitea

2018. eta 2019. urteen artean egindako lehen ikerketarekin jarraituz, ADOS Batzordeak Euskadiko musulmanen komunitatea osatzen duten kolektiboen errealitateari, kezkei eta beharrei buruzko azterlan soziologiko kualitatibo batzuk aginduko ditu datozen lau urteetan.

Ikasketa horiek egingo diren lehen kolektiboak gazteak, emakumeak eta konbertituak izango dira. Helburua da gabeziak edo arazoak detektatzea bizitza pertsonalaren edo familia-bizitzaren garapenari dagokionez, bai eta bizikidetzari eta euskal gizartean integartzeari dagokionez ere. Azterlan horien emaitzak oinarri izango dira ADOS Batzordearen jarduera edo ekimen berriak abian jartzeko, eta urtero berrituko diren Lan Agenden bidez proiektatuko dira.

·6. proiektua. Hezkuntza-arloko proiektu interesgarrien jarraipena

ADOS Batzordearen lanean, lan-ildo bat garatuko da, hezkuntza-esparruarekin lotutako proiektu edo proposamenei buruzko informazioa jasotzeko eta jarraipena egiteko. Honako hauek nabarmentzen dira, baina interesgarritzat jotzen diren beste batzuk sartu ahal izango dira:

-“Eskola inklusiboa garatzeko esparru-plana. 2019-2022”. Ikasle guztien garapen integrala eta eskola-arrakasta lortzen lagundu nahi du, inklusioaren, ekitatearen eta bikaintasunaren printzipioak gauzatu. Bizikidetzarako eta ekitaterako esparru komun bat zehaztea du helburu, aniztasunaren balioa indartzeko eta erantzunak eta hezkuntza-praktikak ikasle guztien premietara eta ikasteko ahalmenera egokitzeko.

-“Hezkuntzaren auzolana proiektua. Guztiontzako hezkuntza”. Hezkuntza inklusiboan sakontzea, gizarte kohesionatuagoa, solidarioagoa eta iraunkorragoa sustatzeko. Zeharkako proiektu gisa eratzen da, hezkuntza-etapa guztietako ekimenekin eta kolektibo ahulenei arreta berezia eskainiz. Hiru jarduera-ardatzetan esku hartzea proposatzen da: ekitatea eta berdintasuna, aniztasunari arreta ematea eta gizarte-kohesioa eta elkartasuna.

-Euskal hezkuntza-sisteman erlijio-eskolen eskaintzaren eta eskaeraren bilakaerari buruzko informazioa eta aldizkako balorazioa.

5.2. Bigarren jardunaren ardatza: *Sozializazio gehiago*

5.2.1. Aurkezpena

·**Helburua.** Komunitate islamikoen, meskiten, elkarleen eta eragileen arteko elkarreragin eta sozializazio ahalik eta handiena bultzatzea, euskal gizartean eta gizarterantz.

·**Lehentasuna.** Komunitate islamikoen errealitatea Euskadin sustraitzeko eta euskal gizartean erabat integratzeko apustu bateratuan laguntzea.

5.2.2. Jarduera nagusiak

·7. proiektua. Imamen Kontseilua bultzatzea

Azken bi urteetan, ADOS Batzordea Euskadiko Imamen Kontseilua sortzeko lehen fasean ari-tu da lanean. Hasiera batean, lau lagunek osatzen dute. Bigarren jarduketa-programa horren barruan, garapen-fase berri bat bultzatzea aurreikusten da, honako irizpide hauen arabera:

-Kopurua handitzea, hamar kidek baino gehiagok modu egonkorrean parte hartzea lortu arte. Kide horien presentzia orekatua izango da lurraldeetan, jatorrian eta erlijio-sentsibiltatean.

-Komunitate islamikoen errealitatea Euskadin errotzen lagunduko duten gogoeta edo jarduera bateratu eta partekatuak garatzea adostea.

-Urtean behin, gutxienez, ADOS Batzordearekin batera bilera bat egitea, ahalegin eta kezka guztiak bateratzeko.

-Kontseilu honek integrazioaren errealitatea errazteko gara ditzakeen eskumenen katalogo bat definitzea.

-Euskal gizartean komunitate islamikoak, meskitak, elkarreak eta eragileak ahalik eta gehien elkarreragiten, integratzen eta sozializatzen laguntzea.

·8. Proiektua. Imamen prestakuntza-programa garatzea eta zabaltzea

2022ko irailean, esperientzia pilotu gisa, Imamentzako lehen prestakuntza-programa bat garatu zen, Euskadiko errealitate sozial, politiko, juridiko edo kulturalari buruzko ezagutza

hobetzeko helburuarekin. Esperientzia horren ebaluazioa oso ona izan da, bai ikastaroan parte hartu dutenen aldetik, bai prestakuntza eman zutenen aldetik.

Ebaluazio horretan oinarrituta, eta jasotako iradokizunen arabera, 2023an ikastaro hori bera eskainiko da lurralde historiko bakoitzean, Imamentzat zuzenduta, eta aukera egongo da interesekotzat jotzen diren erreferentziazko beste pertsona batzuk prestakuntza horietara gonbidatzeko. 2023aren amaieran, programa horren garapena ebaluatuko da, eta hurrengo urteetan jarraituko den formatua erabakiko da.

Prestakuntza-programa berrian, 2019tik 2021era bitartean meskitetan garatutako esperientzia pilotuaren ardatzak ere sartuko dira, hizkuntzari, autonomiari, generoari, gazteriarri eta gizarte-diskurtsoari dagokienez, bai eta hortik ateratako ondorioak eta sustatzeko pizgarri-mekanismoen azterketa ere.

·9. proiektua. “Komunitate musulmana Euskadin” dokumentalaren gizarte hedapenerako programa garatzea

ADOS Batzordeak 2022an ETBn ekoiztu eta eman zen “Komunitate musulmana Euskadin” dokumentala herriz herri zabaltzeko programa bat sustatuko du. Programa honen ezaugarriak honako hauek izango dira:

-Edozein erakundek, nortasun juridikoa izanik eta Euskadiko komunitate musulmanei lotuta, programa hau euskal herri batean antolatzea proposatu ahal izango du.

-Programak, gutxienez, bi jarduera izan beharko ditu, espazio publiko batean eta herritar guztientzat irekita: (1) dokumentalaren proiektzioa eta (2) bizikidetzaren, aniztasunaren eta erantzunkidetasunaren kulturari buruzko hitzaldia, mahai-ingurua edo elkarrizketa.

Eusko Jaurlaritzak, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren bidez, mota horretako jardunaldien antolaketa babestuko du.

·10. proiektua. Erradikalizazioa prebenitzeko erlijioen arteko jardunaldia bultzatzea bi urtez behin

Terrorismo-mehatxuak edo erlijio-aitzakiako indarkeria-mehatxuak, zorionez, murriztu egin dira duela lau urteko egoerarekin alderatuta, baina erradikalizazio biolentoko arriskuak oraindik ere badaude. Bizikidetzeta eta integrazioa helburu hartuta, erradikalizazioa prebenitzeko lanean jarraitzea komeni da.

Esparru horretan, ADOS Batzordeak eta Imamen Kontseiluak, Segurtasun Sailarekin lankidetzan, erlijioen arteko hausnarketa- eta elkarrizketa-jardunaldi bat bultzatuko dute bi urtean behin, erlijio-aitzakiako erradikalizazioa eta indarkeria eta arrazismoa, xenofobia, islamofobia eta gorroto-diskurtsoak prebenitzeko. Lehenengo jardunaldia 2024rako izango da.

·11. proiektua. Komunitate musulmanek Euskadin duten presentziari buruzko memoria

Datu historikoen bilketa, lehenengo meskitaren irekieratik hasita (Eibar). Zabalkunde-dokumentu bat sortzea, Euskadiko komunitate musulmanen garapenaren errealitateari buruzko ikuspegi orokorrarekin. Hastapenak, aniztasuna, jaiak, erlijio-ohiturak, gizarte-ohiturak, integrazioa, konplexutasuna, baita hausnarketarako elementuak ere. Material hori hainbat jardunalditan emango da, udal liburutegietan, kultu-zentroetan eta ikastetxeetan eskuragarri egonak direnak.

Helburua informazioa ematea da; izan ere, Euskadiko udalerrri askok ibilbide luzea egin dute beren bizilagun musulmanekin harremanetan, baina ez dakite zein den haien errealitatea. Ezjakintasun hori oso orokorra da gazte musulmanen eta islamera bihurtu berri diren pertsonen kolektiboetan ere.

5.3. Hirugarren jardunaren ardatza: *Komunikazio gehiago*

5.3.1. Aurkezpena

·**Helburua.** ADOS Batzardeari buruzko komunikazioa bultzatzea, bai eta bizikidetzaren aldeko jardunbide egokiei, proiektu eta esperientzia pro-sozialei, konstruktiboari eta elkarlanekoei buruzkoa ere.

·**Lehentasuna.** Elkarbizitza-kultura partekatua zabaltzen laguntzea, elkarrekikotasunean eta erantzunkidetasunean oinarrituta.

5.3.2. Proiektu nagusiak

·12. proiektua. Bigarren Jarduera Programa honen jendaurreko aurkezpena

ADOS Batzardeak elkarriketarako eta hausnarketarako jardunaldi bat antolatuko du *Euskadiko gizarte-kohesioari eta kulturen eta erlijioen arteko bizikidetzari* buruz. Jardunaldi horretan, jendaurrean aurkeztuko du ADOS Aholku Batzardearen 2023-2026 Jarduera Programaren edukia, Euskadiko komunitate islamikoekin lankidetzan aritzeko.

Jardunaldi horretarako aurreikuspena 2023ko bigarren hiruhilekorako ezarri da. Jardunaldi horretan parte hartzera gonbidatuko dira Euskadiko komunitate islamikoei lotutako erreferentziako pertsona, talde eta kolektiboen sarea, bai eta euskal gizarte zibileko erakunde, unibertsitateen, gizarte-eragileen eta erakundeen ordezkariak ere.

·13. proiektua. ADOS Batzardearen komunikazio-euskarriak

ADOS Batzardeak aurreko aldian sortu dituen komunikazio-euskarriak aktibo mantenduko dira: webgunea, Facebookeko orria eta hiru hilean behingo buletina. Aldian-aldian, haien funtzionamendua eta emaitzak ebaluatuko dira, ADOS Batzardearen komunikazio-mekanismoetan hobekuntzak edo berrikuntzak sartzeko.

Aldi berean, komunikabideei informazioa emateko jarduera arian-arian zabalduko da, komunikatuen eta prentsaurrekoen bidez. Horren guztiaren helburua da ADOS Batzardearen jardueraren ikusgarritasuna zabaltzea, bai eta bizikidetzaren aldeko jardunbide egokien, proiektu eta esperientzia pro-sozialen, eraikitzaileen eta elkarlanekoen ikusgarritasuna ere.

·14. proiektua. Komunikazio-kanpainak bultzatzea

ADOS Batzardearen arabera, Eusko Jaurlaritzak bi oinarri handitan oinarritutako elkarbizitza-kultura sustatzeko komunikazio-kanpainak bultzatuko ditu: batetik, aniztasuna errespetatzea, eta, bestetik, elkarrekikotasun- eta erantzunkidetasun-konpromisoa sendotzea.

Horrelako kanpainen garapenean, ahalik eta erakunde eta entitate gehienekin lankidetzan bilatuko da, haien mezuak herrialdeko apustutat eta sozietate integratu eta integratzaileko proiektutat proiektatu eta hartu ahal izateko.

5.4. Zehar-lerroak: *Metodologia, antolaketa eta funtzionamendua*

5.4.1. Metodologia

ADOS Batzardeak bere bileren eta bere jardueraren programazioaren gidoi gisa hartuko du Lan-plangintza hau. Ekitaldi bakoitzaren amaieran, Batzardeko presidentek hurrengo urterako Lan Agendaren proposamena aurkeztuko du. Dokumentu horrek bi zati izango ditu: aurreko urteko jarduera-memoria bat eta hurrengo urterako lan-plangintza bat.

Urteko Lan Agenda hau egiteko eta onartzeko prozesuan, 2023-2026 Jarduera Programan aldaketak sartzeko aukera jasotzen da, bai eta egokitzen jotzen diren ekimen berriak ere,

haien xede eta helburuei laguntzen dietelako. Lau urteko epearen amaieran, balantzearen eta lau urteko proiektzioaren beste dokumentu bat egingo da.

5.4.2. Antolaketa

ADOS aholku batzordea da. Ez du aurrekonturik, ezta langile propiorik ere. Ez ditu bere kabuz kudeatzen edo gauzatzeko Jarduera Programa honek planifikatzen dituen jarduerak. Hala ere, proposatu, sustatu edo babestu egiten ditu. Jardueren kudeaketa, finantzaketa eta garapen operatiboa, batez ere, Eusko Jaurlaritzako Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiari dagokio, edo, sektore-eremuaren edo gaiaren arabera, Eusko Jaurlaritzako beste sail batzuei edo erakunde garrantzitsuei, hala nola foru-aldundiei edo udalei.

Funtzionamenduaren antolaketa ADOS Batzordeak urtero egiten dituen ohiko 4 edo 5 bileretatik aurrera egituratzen da, eta bilera horiek gai edo ekimen jakin bati heltzeko berariaz sortzen diren lantaldeen beste bilera batzuekin osa daitezke. Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiari dagokio bilerak prestatzea eta Jarduera Programa hori eta haren helburuak dinamizatzea.

5.4.3. Funtzionamendua

Epearen erdian, 2024tik 2025era bitartean, ADOS Batzordeak “ADOS Batzordearen Funtzionamendurako Barne Dokumentua” aztertuko du, 2022ko urtarrilaren 29an onartu zena, haren edukiari barne-funtzionamendua, lan-metodoa eta antolamendua hobetzeko erreformak erantsi behar zaizkion baloratzeko.

ADOS Aholku Batzorde gisa eratzen den heinean, eta komunitate islamikoetako kideak pertsonalki eta ordezkari gabe izanik, Batzordeko presidenteari dagokio ADOS Batzordeko kideen kargu-uztea edo izendapena proposatzea, bai bere ekimenez, bai kideen artean lanpostu hutsak sortuz gero. Hala ere, ADOS Batzordearen osakeraren kudeaketa hori adostasunezko eta erreferentziako pertsonak bilatuz egin beharko da, eta “ADOS Batzordearen funtzionamenduari buruzko Barne Dokumentuan” ezarritako irizpideei jarraituz.